

102/2

KISWAHILI

KARATASI YA PILI

MTIHANI WA MUHULA 2 2025

MWONGOZO WA KUSAHIHISHIA

1. UFAHAMU

- (a) Zaraa nchini
Kilimo nchini
Ukulima n.k

(1 x 1=01)

- (b) -Viwanda vingi hutegemea kilimo kama malighafi yake.
-Sekta nyingi nchini hutegemea kilimo.
-Watu wengi nchini Kenya hutegemea kilimo.

(1 x 2 =02)

- (c) -Ni wachache mno
-Waliopo hawaendi kazini
-Hawana vyombo vya usafiri.
-Baadhi yao ni wazembe na wafisadi
-Kujishughulisha na kazi zao za kibinafsi.

(4 x 1 = 04)

- (d) -Ukosefu wa ushauri kutoka kwa wataalamu wa kilimo.
-Ukosefu wa sera mwafaka kuhusu ardhi
-Kushindwa kwa mkulima kuongeza virutubishi
-Mabadiliko ya hali ya anga.
-Maradhi na wadudu waharibifu.
-Gharama ya juu ya uzalishaji
-Kilimo hakilipi.

Za kwanza 4 x 1 =04

- (e) -Gharama ya njuu ya uzalishaji
-Kilimo hakilipi
-Ukosefu wa soko kwa mazao.
-Matatizo ya usafiri kutoka nyanjani hadi sokoni.

Zozote 2 x1 =02

- (f) (i) Walazadamu – Wazembe ,wavivu
(ii) Karadha – Mkopo /Fedha zilizokopwa au kukopeshwa bila ya riba.

2. UFUPISHO

- (a) -Kuwapenda bila kuwabagua
 -Kuwaachia wajifanyie kazi wajilishe na wajihudumie
 -Udumishaji wa mazingira safi anamoishi mwathiriwa
 -Kuwapa lishe bora
 -Kuchunguza hali ya afya anapopewa chakula
 -Kuzingatia usafi wao wa mwilini
 -Kuwapunguzia maumivu kwa kukanda eneo la uchungu na kumfanyisha mazoezi
 -Ageuzwegeuzwe anapolala.

Hoja zozote 6 (ala.6)

Mtiririko (ala.2)

- (b) -Humfanya kujihisi bado ana nguvu
 -Huregeza na kuburudisha mwili
 -Huauni kuzunguka kwa damu mwilini
 -Hurahisisha mmeng'enywa wa chakula mwilini
 -Hulainisha na kunyoosha misuli na viungo vya mwili
 -Humsaidia kuzuia uambukizaji wa baadhi ya magonjwa.

Hoja zozote 5 (ala.5)

Mtiririko (al.2)

3. MATUMIZI YA LUGHA

- (a) Mifano ya sauti mwambatano
 Mb,nd ,nz, ny, ng', mw,
 (1 x 1 = 01)
- (b) Mifano ya maneno
Mbwa
Mchwa
 (1 x 1 = 01)
- (c) Wema – Nomino dhahania
 Maria – Nomino ya pekee
 (2 x 1 = 02)
- (d) I – ngeli I –ZI
 U – ngeli U – I
 (2 x 1 = 02)
- (e) Mzizi ni sehemu ndogo ya neno isiyobadilika na inayobeba maana kuu
 (2 x 1 = 2)

(f) Mwalimu ahakiki sentensi za wanafunzi.

(1 x 1=01)

(g) (i) Alizonunua – kitenzi halisi

(ii) Ni – Kitenzi kishirikishi kipungufu.

(2 x 1 =02)

(h) Wazazi – sh. Kipozi

Nyumba - sh kitendo

Mawe – sh ala

Vizuri sana – chagizo.

(2 x 1 = 02)

(i) Yaya alipika na akala chakula cha mtoto

(2 x 1 = 02)

(j) Kitendo hakikutendeka

Kitendo kinaendelea.

(2 x 1 = 02)

(k) **Maguo yaliyofuliwa na majanajike** hayo yamekauka

(3 x 1 = 02)

(l) Moraa alisema kuwa kungekuwa na chai na keki maridhawa asubuhi ya siku hiyo.

(2 x 1 = 02)

(m)

S					
S ¹			U	S ²	
KN	KT			KN	KT
N	T	E		W	T
Wanafunzi	Walifika	Shuleni	Ingawa	Wengine	Walichelewa

(jumla ala.4)

(n) Kitenzi kishirikishi kipungufu

Nafsi ya kwanza umoja

Mahali

Amri/rai /wengi

Zozote 2 x 2

=04

(o) Hisi hisia m.f mtoto analhisi njaa

Hizi – kiashiria m.f ndizihizi zangu

(2 x 1= 02)

p) (i) Alipiga simu kwa niaba ya mtoto

(ii) Alipiga simu wazungumze na mtoto

(iii) Alitumia simu kama kifaa cha kumpigia mtoto

(iv) Alimpiga mtoto kwa sababu ya simu

Zozote 3 x 1=03

- (q) Mtoto ameanguka $\frac{1}{2}$ (kauli $\frac{1}{2}$)
 Mtoto ameanguka $\frac{3}{4}$ (swali $\frac{1}{2}$)
 Mtoto ameanguka $\frac{1}{4}$ (hisia $\frac{1}{2}$)

$$(6 \times \frac{1}{2} = 03)$$

- (r) - Tovuti/wavuti
 - nywila
 - kikokotoo (1 x 3 = 03)

4. ISIMU JAMII

- (a)
- ✓ Mada
 - ✓ Mukstadha /mazingira
 - ✓ Uhusiano
 - ✓ Madhumuni
 - ✓ Umri
 - ✓ Njia za mawasiliano
 - ✓ Hali ya mtu
 - ✓ Malezi
 - ✓ Utabaka
 - ✓ Jinsia /uana
 - ✓ Utanzi wa mawasiliano
 - ✓ Idada ya lugha
 - ✓ Cheo
 - ✓ Kiwango cha elimu
 - ✓ Mpito wa wakati

- (b) Sifa za sajili ya mahakama /sheria
- Huwa na maelezo marefu
 - Hunukuu vifungu vya sheria
 - Hutumia msamiati maalumu
 - Hutumia lugha ya heshima
 - Hutumia lugha sanifu
 - Hutumia maneno ya kukopa kwa mfano nole- prosequer.

Zozote 5 x 1 =(05)

